

חוק האפוטרופוס הכללי, תשל"ח-1978 *

הגדרות

1. בחוק זה –

"בכס עזוב" – בכס שנתקיימו בו אלה:

(1) לא נמצא מי שרשאי ומסוגל לנהוג בו מנהג בעלים או לנהלו, או שבעלו אינו ידוע;

(2) הנכס נמצא בארץ, ובכס של אזרח ישראלי, של תושב ישראל, או של תאגיד הרשום בישראל או שהוקם בה – גם נכס שנמצא בחוץ לארץ;

"מעוגין" בכס עזוב – מי שיש לו זכות באותו בכס או זיקה קיימת או צפויה בו, לרבות נושה של אדם כזה;

"בית משפט" – בית משפט מחוזי;

"צו ניהול" – צו לפי סעיף 6 (א).

מינוי וסמכויות

2. (א) שר המשפטים ימנה אפוטרופוס כללי, ורשאי הוא למנות משנה וסגן או סגנים לאפוטרופוס הכללי ולקבוע את סמכויותיהם.

(ב) האפוטרופוס הכללי מופקד על ניהולם של נכסים עזובים לפי הוראות חוק זה; כן מוסמך הוא לבצע כל תפקיד אחר שקיבל על עצמו או שהוטל עליו על פי דין או החלטת הממשלה.

תאגיד

3. האפוטרופוס הכללי הוא תאגיד, כשר לכל חובה, זכות ופעולה משפטית.

נציגים

4. (א) האפוטרופוס הכללי רשאי לבצע תפקיד מתפקידיו גם באמצעות אדם שלא מבין עובדי המדינה שהוא ממונה עליהם (להלן – נציג), ורשאי הוא לאצול לנציג סמכות מסמ-כויותיו לגבי נכס מסויים ולשלם לו את שכרו.

(ב) נציג יפעל לפי הוראות האפוטרופוס הכללי ובפיקוחו, אך אין בכך או בתשלום שכרו על פי סעיף קטן (א) כדי ליצור יחסי עובד ומעביד בין הנציג לבין האפוטרופוס הכללי או המדינה.

(ג) האפוטרופוס הכללי רשאי, לפני מינויו של נציג או אחרי כן, לדרוש שהנציג ישעבד נכסים או יתן ערובה להבטחת מילוי תפקידו וחובותיו, ורשאי הוא בכל עת לדרוש מן הנציג ערובה נוספת או לשחרר ערובה שניתנה, כולה או מקצתה.

חונת הודעה

וחקירה

5. (א) מי שמחזיק בכס עזוב או בכס שיש לו יסוד להניח שהוא עזוב, וכן עובד ציבורי שגודע לו על נכס כזה אגב מילוי תפקידו, חייב להודיע על כך לאפוטרופוס הכללי ולמסור לו את הפרטים הידועים לו על הנכס.

(ב) נודע לאפוטרופוס הכללי – דרך הודעה לפי סעיף קטן (א) או בדרך אחרת – על נכס שיש יסוד להניח שהוא נכס עזוב, יערוך חקירה כדי לברר אם יש מקום לניהולו לפי חוק זה, והוא יהיה מוסמך לאסוף ראיות לשם כך.

(ג) מצא האפוטרופוס הכללי בחקירתו שיש מקום לניהולו של נכס עזוב לפי חוק זה, יפנה אל בית המשפט בבקשה למתן צו ניהול או ינהלו לפי סעיף 7.

* נתקבל בכנסת ביום א' בשבט תשל"ח (9 בינואר 1978); הצעת החוק ודברי הסבר פורסמו בה"ח 1270, תשל"ח,

עמ' 52.

6. (א) לפי בקשה של האפוטרופוס הכללי, של מעונין או של היועץ המשפטי לממשלה, רשאי בית המשפט לצוות על האפוטרופוס הכללי לנהל נכס עזוב מסויים או את הנכסים העזובים של פלוני או של עזובנו.

(ב) לא תקובל בקשתו של מעונין על פי סעיף קטן (א) אלא אם הוכח שהודיע לאפוטרופוס הכללי בכתב לפחות 30 יום קודם לכן על כוונתו להגיש.

(ג) היה לאפוטרופוס הכללי יסוד להניח כי נכס מסויים הוא נכס עזוב, רשאי בית המשפט, על פי בקשת האפוטרופוס הכללי, לצוות על גניטת אמצעים לשמירת הנכס או הזכויות בו, לרבות עיכוב זמני של פעולות בנכס, ניהולו הזמני בידי האפוטרופוס הכללי ומכירת נכס פסיד, ככל שייראה לבית המשפט.

7. נכסים עזובים ששוויים אינו עולה על 10,000 לירות או על סכום אחר שקבע שר המשפטים בצו באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, רשאי האפוטרופוס הכללי לנהלם גם ללא צו ניהול.

ניהול ללא צו
ניהול

8. (א) נוכח בית המשפט שבנסיבות הענין רצוי שנכס עזוב ינהל בידי אדם זולת האפוטרופוס הכללי ושניהולו בידי אותו אדם אינו עלול לפגוע בנכס או בזכויות של מעונינים, רשאי בית המשפט לתת צו המטיל את ניהול הנכס על אותו אדם, ובלבד שהסכים לכך.

צו ניהול לאדם
זולת האפוטרופוס
הכללי

(ב) בית המשפט רשאי לתת צו לפי סעיף קטן (א) אם מלכתחילה ואם אחרי שניתן צו ניהול או צו ניהול זמני על פי סעיף 6 (ג), ורשאי הוא להתנות את הצו במתן ערובה לניהולו התקין של הנכס ובתנאים אחרים, הכל כפי שימצא לנכון.

(ג) אדם שניתן לו צו ניהול לפי סעיף זה חייב להגיש לאפוטרופוס הכללי דין וחשבון על ניהול הנכס כפי שיורה האפוטרופוס הכללי ולפחות אחת לשנה, ולמסור לאפוטרופוס הכללי מידע מלא לפי דרישתו; הוראות סעיפים 9, 10 (א) ו-11 עד 16 יחולו, בשינויים המחוייבים, גם על אדם כזה.

9. (א) האפוטרופוס הכללי חייב לכנס את הנכסים שבניהולו, לנהלם ולעשות בהם מה שעשוי, לדעתו, להועיל למעונינים בהם.

דרך ניהול

(ב) פעולות אלה טעונות אישור מראש של בית המשפט:

(1) פעולה שתקפה תלוי ברישום בפנקס המתנהל על פי חוק;

(2) מכירת נכס ששווי המוערך עולה על 100,000 לירות או על סכום אחר שקבע שר המשפטים בתקנות באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת.

10. (א) לענין סעיף זה ימנה שר המשפטים ועדת השקעות בהרכב זה:

השקעת כספים

(1) בא כוח שר המשפטים — יושב ראש;

(2) בא כוח שר האוצר;

(3) בא כוח נגיד בנק ישראל.

(ב) ועדת ההשקעות תקבע את סדרי דיוניה ועבודתה, במידה שלא נקבעו בתקנות.

(ג) היו בין הנכסים שבניהול האפוטרופוס הכללי כספים, בין מלכתחילה ובין עקב מימוש של נכסים אחרים, והכספים אינם דרושים לצרכי הניהול השוטפים, חייב האפוטרופוס הכללי להחזיקם או להשקיעם, כדרוש לשם שמירת הקרן והבטחת פירות, באחת הדרכים שקבעה ועדת ההשקעות או בדרך שהורה בית המשפט.

(ד) כספים כאמור שכאו מנכסים שונים רשאי האפוטרופוס הכללי להשקיע במשותף, בלי לייחס את ההשקעה לנכסים מסויימים, באחת הדרכים שקבעה ועדת ההשקעות.

(ה) רווחים מהשקעה משותפת, בניכוי הוצאותיה, ייוקפו לזכותו של כל נכס שממנו באו הכספים, והפסדי ההשקעה ייוקפו לחובת הנכס, הכל כשיעור שיתופו בהשקעה, לפי סכום ולפי זמן.

(ו) האפוטרופוס הכללי ימציא לועדה לענייני ביקורת המדינה של הכנסת, לא יאוחר משה חדשים לאחר תום שנת הכספים, דין וחשבון כספי על פעולות ההשקעה המשותפת בשנת הכספים שחלפה.

פרטה וחשבונות

11. (א) האפוטרופוס הכללי יערוך פרטה וינהל חשבונות לגבי הנכסים שבניהולו; שר המשפטים רשאי לקבוע בתקנות הוראות לענין עריכת הפרטה וניהול החשבונות וביקורתם.

(ב) רישומים שנעשו בחשבונות האמורים במהלך הרגיל של פעולות האפוטרופוס הכללי יהיו ראייה לכאורה לאמור בהם.

הוצאות הניהול

12. (א) הוצאות ניהולו של נכס, לרבות תשלומי החובה החלים עליו על פי כל דין ושכר האפוטרופוס הכללי (להלן בסעיף זה – הוצאות הניהול), יחולו על הנכס, אם לא הורה בית המשפט שיחולו, כולן או מקצתן, על נכס אחר או על אדם פלוני.

(ב) האפוטרופוס הכללי רשאי לקזז את הוצאות הניהול שהוציא בקשר עם נכס מסויים כנגד הכנסות שקיבל מנכס אחר של אותו בעל המנהל בידו.

(ג) האפוטרופוס הכללי יגבה את הוצאות הניהול מתוך הנכסים; ההוצאות יהיו שעבוד ראשון על הנכסים.

עיון במסמכים

13. (א) מעונין בנכס פלוני רשאי לעיין במסמכים שפירט בבקשתו והנוגעים לאותו נכס, פרט לתרשומות ולהתכתבות פנימית, זולת אם היה האפוטרופוס הכללי סבור שהבקשה הוגשה שלא בתום לב; מי שרשאי לעיין במסמך, רשאי גם לקבל העתק ממנו.

(ב) האפוטרופוס הכללי אינו חייב להציג בהליך משפטי מסמך הנוגע לנכס או לניהולו, אלא לפי צו של בית המשפט.

חזרות בית המשפט

14. לפי בקשה של האפוטרופוס הכללי, של מעונין או של היועץ המשפטי לממשלה, ואף מיזמתו הוא, רשאי בית המשפט לתת לאפוטרופוס הכללי הוראות בכל הנוגע למילוי תפקידו וכן בענין מתן הענקות לאדם הזכאי למזונות מבעל נכס עזוב ומתן הלוואות לבן-זוג או לקרובי משפחה של בעל הנכס.

סיום הניהול

15. (א) האפוטרופוס הכללי ינהל נכס עד שיתייצב אדם ויוכיח להגנת דעתו שהוא רשאי לקבלו, או שהוברר לאפוטרופוס הכללי שהנכס חדל להיות נכס עזוב.

(ב) הגיע ניהולו של נכס לפי חוק זה לסיומו, או שנתברר שלא היה מקום לתת עליו צו ניהול, יתן האפוטרופוס הכללי לבית המשפט דין וחשבון וימסור לו את החשבונות המתייחסים לאותו נכס, כשהם מבוקרים כפי שנקבע בתקנות, ומשעשה כן יחול עליו, לענין פטור מאחריות, הדין החל על מנהל עזוב לפי סעיף 88 לחוק הירושה, תשכ"ה-1965.¹

(ג) נמשך ניהולו של נכס לפי חוק זה חמש עשרה שנה ושוכנע בית המשפט, לפי דו"ח מאת האפוטרופוס הכללי, שאין הצדקה להמשיך בניהול, רשאי בית המשפט לצוות שהאפוטרופוס הכללי יעביר את הנכס לקנין המדינה, ולתת לו תעודת שחרור.

(ד) העברת נכס לפי סעיף קטן (ג) אין בה כדי למנוע ממעונין לתבוע מהמדינה את הנכס או את שוויו כפי שהיה ביום העברתו למדינה, בצירוף ריבית לפי חוק פסיקת ריבית, תשכ"א-1961,² והמדינה תתן לו את הנכס, אם הוא עדיין בידיה, או את שוויו לפי בחירתו.

1 ס"ח תשכ"ה, עמ' 63.

2 ס"ח תשכ"א, עמ' 192.

16. פעולה שנעשתה בתום לב בין האפוטרופוס הכללי לבין אדם אחר, מתוך הנחה שנכס פלוני הוא נכס עזוב, תעמוד בתקפה גם אם נתגלה לאחר מכן שהנכס לא היה עזוב.

17. (א) האפוטרופוס הכללי רשאי לבקש מבית המשפט שיזמין ויחקור כל אדם בענינים השייכים לתחום פעולתו.

(ב) הודה אדם בחקירה לפי סעיף קטן (א) שהוא מחזיק בנכס עזוב, רשאי בית המשפט לצוות על אתר שימסור את הנכס לאפוטרופוס הכללי במועד ובתנאים שיקבע בית המשפט.

(ג) פרוטוקול של חקירה לפי סעיף 5 (ב) ולפי סעיפים קטנים (א) ו-(ב) יהיה קביל כראיה על תכנו בכל הליך משפטי שהאפוטרופוס הכללי צד בו.

(ד) דינו של מי שהוזמן לחקירה לפי סעיף 5 (ב) לענין הוצאותיו ושכרו ושל מי שהוזמן לחקירה לפי סעיף קטן (א) לכל ענין — כדין עד שהוזמן להעיד בבית משפט בהליך אזרחי.

18. (א) אלה דינם מאסר שנה או קנס עשרת אלפים לירות:

- (1) מי שהפר ביודעין את הוראות סעיף 5 (א);
- (2) מי שסירב או נמנע למסור מידע או מסמך שהוא נדרש למסרם לפי סעיף 5 (ב).

(ב) ואלה דינם מאסר שלוש שנים או קנס שלושים אלף לירות:

- (1) מי שלא מסר נכס עזוב לאפוטרופוס הכללי או לנציגו לפי דרישתם;
- (2) מי שתפס נכס, ניהלו, העבירו או מסרו לאדם אחר זולת האפוטרופוס הכללי, או טיפל בו בדרך אחרת ביודעו שהנכס עזוב או שתוק זה עשוי לחול עליו ובלי שהורשה לכך כדין.

19. (א) לענין סעיפים 8 ו-9 לחוק לתיקון סדרי הדין האזרחי (המדינה כבעל דין), תשי"ח—1958, וסעיפים 2 עד 4, 8 ו-9 לחוק הנזיקים האזרחיים (אחריות המדינה), תשי"ב—1952, דין האפוטרופוס הכללי כדין המדינה.

(ב) האפוטרופוס הכללי או מי שפעל מכוחו לא ישאו באחריות לבזק שגרמו אם פעלו בהתאם להוראות בית המשפט או באישורו.

20. סעיפים 4, 9 (ב) עד 12, 14, 16, 17, 19 ו-23 (ב) לחוק זה יחולו גם כשהאפוטרופוס הכללי מנהל נכסים לפי חוק אחר, כולל נכסים שניהל ערב תחילת חוק זה.

21. נכסים שערב תחילתו של חוק זה היו מוקנים לממונה על רכוש האויב לפי פקודת המסחר עם האויב, 1939, יראו אותם מתחילת חוק זה כמשוחררים מהוראות אותה פקודה וכאילו ניתן לגביהם צו ניהול.

22. נכסים שעל פי צו לפי פקודת האפוטרופוס הכללי, 1944 (להלן — צו קודם), היו מוקנים לאפוטרופוס הכללי או שהיו בניהול שלו או של אדם אחר, יראו אותם מתחילת חוק זה כאילו ניתן לגביהם באיתו יום צו ניהול או צו לפי סעיף 8 (א), לפי הענין, אולם התקופה האמורה בסעיף 15 (ג) תחושב מתחילת הצו הקודם.

3 ס"ח תשי"ח, עמ' 118.

4 ס"ח תשי"ב, עמ' 339.

5 ע"ר 1939, תוס' 1, עמ' 79.

6 ע"ר 1944, תוס' 1, עמ' 110.

23. (א) שר המשפטים ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות בכל הנוגע לביצועו, לרבות בדבר –

(1) שכר שרשאי האפוטרופוס הכללי לשלם לנציג שמינה לפי סעיף 4 (א);

(2) שכר שיש לשלם לאפוטרופוס הכללי בעד פעולותיו לפי חוק זה או לפי חוק אחר.

(ב) בית המשפט מוסמך להגדיל או להפחית שיעור של שכר שנקבע לפי סעיף קטן (א) (2) אם הנסיבות מצדיקות זאת.

24. פקודת האפוטרופוס הכללי, 1944 – בטלה. ביטול

25. (א) בסעיף 27 לחוק לטיפול בחולי נפש, תשט"ו–1955 7 – תיקוני חוקים

(1) בסעיף קטן (א), במקום "והוראות סעיפים 44, 47, 57 ו-72 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופוסות, תשכ"ב–1962, יחולו" יבוא "והוראת סעיף 72 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופוסות, תשכ"ב–1962, תחול";

(2) סעיף קטן (ג) – בטל.

(ב) בסעיף 14 לחוק ההתיישנות, תשי"ח–1958 8, בסוף הגדרת "בעל דין" יבוא "ולגבי נכס שבניהולו של האפוטרופוס הכללי – בעל הנכס".

(ג) בסעיף 65 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופוסות, תשכ"ב–1962 9, אחרי "54 סיפה" יבוא "57".

26. תחילתו של חוק זה בתום ששה חדשים מיום פרסומו. תחילה

שמואל תמיר
שר המשפטים

מנחם בגין
ראש הממשלה

אפרים קציר
נשיא המדינה

7 סיח תשט"ו, עמ' 121.

8 סיח תשי"ח, עמ' 112.

9 סיח תשכ"ב, עמ' 120.

